

УДК 811.161.2'243:37.016

МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ АКТИВІЗАЦІЇ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ІНШОМОВНІЙ АУДИТОРІЇ

Олександра Антонів

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра українського прикладного мовознавства,
вул. Університетська, 1/233, 79602 Львів, Україна
тел. (032) 239 43 55
ел. пошта: antonivl@yahoo.com*

Розглянуто особливості проектної методики як однієї з активних технологій навчання мови. Проаналізовано використання методу проектів під час проведення Міжнародної літньої школи „Українська мова і країнознавство”, вказано на позитивні аспекти застосування методики.

Ключові слова: проектна методика, методи навчання, активні технології навчання, українська мова як іноземна.

Методика навчання мови як іноземної постійно перебуває у пошуку нових способів і прийомів навчання. Панівним методом лінгводидактики на сучасному етапі є комунікативний, що передбачає активний обмін інформацією, емоціями, почуттями. У центрі уваги навчального процесу завжди залишається студент (той, хто вивчає мову), змін зазнають лише стратегії і форми навчання.

Свою увагу ми б хотіли зосередити на проектній методиці навчання, яка дозволяє активно вивчати мову іноземцю, оскільки побудована на моделюванні в ході навчального процесу соціальної взаємодії в межах малих груп [9 : 246]. Ця методика, з одного боку, дозволяє підвищити активність студентів, формує вміння самостійно обирати різні рішення, а з іншого – сприяє урізноманітненню процесу вивчення мови, робить його цікавим і ненав'язливим.

Виникнувши на початку ХХ століття в США [9 : 247], метод проектів особливо актуальний на сучасному етапі розвитку лінгводидактики. Він, зокрема, став об'єктом дослідження Л. Байдурової, Т. Шапошнікової [1], Г. Вашенка [2], О. Горошкіної [3], І. Зимньої і Т. Сахарової [4], вимоги до проектів як педагогічної технології і загальну типологію проектів описано у статтях Є. Полат [7; 8]. Див. Табл. 1.

Таблиця 1

Загальнодидактична типологія проектів [Цит за: 4: 248]

Критерій класифікації	Види проектів
За видом діяльності	Дослідні, творчі, рольово -ігрові, інформаційні, практико-орієнтовні
За предметно-змістовою сферою	Монопроекти, міжпредметні проекти
За характером координації	Проекти з відкритою, наявною координацією, зі схованою координацією

За характером контактів	Внутрішні, регіональні, міжнародні
За кількістю учасників	Особисті, парні, групові
За терміном проведення	Короткотривалі, середньої тривалості, довготривалі

Іншу класифікацію запропонувала Н. Коряковцева, виділивши такі різновиди проектів: а) конструктивно-практичні (наприклад, щоденник спостережень); б) ігрові – рольові (розігрування певної ситуації); в) інформаційні і дослідницькі; г) соціологічне дослідження; д) видавничі (видання газети, журналу); е) сценарії; є) творчі (переклад твору рідною чи іноземною мовами) [Див. 9 : 247].

Методисти виділяють такі етапи роботи над проектами:

- 1) визначення теми проекту;
- 2) окреслення проблеми і мети проекту;
- 3) обговорення структури проекту, складання приблизного плану роботи;
- 4) презентація необхідного мовного матеріалу;
- 5) пошук інформації: робота з різноманітними джерелами;
- 6) консультації з викладачем;
- 7) підготовка презентації: відеофільм, радіопередача;
- 8) демонстрація результатів проекту;
- 9) колективне обговорення.

Не настільки важливими є критерії поділу проектів, як організація роботи з ними.

Уже кілька років поспіль на базі Львівського національного університету імені Івана Франка Центр україністики проводить Міжнародні літні школи для іноземних громадян. Учасниками Літніх шкіл стали громадяни Німеччини, Польщі, США, Японії, Південної Кореї, Угорщини, Болгарії, Словаччини, Афганістану, Іраку, Австрії, Іспанії, Ірану, Італії, Франції, Канади, Ірландії та ін.

Процес адаптації та інкультурації іноземного студента в україномовне середовище забезпечують такі складники Школи, як: інтенсивний мовний курс; культурологічні лекції на теми політики, історії, літератури, культури; країнознавчі мандрівки та проектна робота.

Із завданнями проектною роботи слухачів ознайомлюють вже на початку Школи. Переважно проекти учасників є країнознавчими, оскільки Україна – найбільша за територією європейська держава, яка відіграє значну геополітичну роль, цікава різноманітною європейською історією, економікою, що розвивається, та неповторною культурою. Дещо про неї відомо в сусідніх країнах, у країнах ЄС та у світі, але як це часто буває стосовно інших країн, люди здебільшого мають поверхові знання або стереотипи.

Мета проекту – висвітлювати і порівнювати наявні про Україну знання та стереотипи в різних країнах і створити упродовж літньої школи цілісне бачення проблеми (власні враження, фотографії, соціальні опитування), що дає можливість ґрунтовного знайомства з Україною та більш диференційного погляду на країну. Учасники можуть у пошуку матеріалу використовувати програму літньої школи, а отже, розширювати або інтерпретувати подану інформацію. Крім того, можна додати матеріал, який є результатом спілкування, індивідуальних переживань і спостережень.

Загальна ідея проекту Літньої школи може звучати по-різному:

Відкриймо для себе Україну / Україна *INCOGNITA* / Мої українські відкриття та ін.

Студенти мають право обрати різні форми роботи – у групі, у парі, індивідуально. Як правило, координатори школи скеровують лише їх в організації роботи, наприклад:

- Знайдіть свою інтерпретацію гри слів *Україна INCOGNITA*
- Дискутуйте про власні (у Вашій батьківщині) знання або стереотипи, з якими Ви стикалися
- Збирайте під час літньої школи враження, інформацію, малюнки, фотографії про те, що для Вас було несподіване, цікаве, про що варто проінформувати Ваших співвітчизників, або інформацію, що підтверджує Ваш образ України
- Дискутуйте про можливі висновки щодо Вашого матеріалу
- Продумайте, в якій формі Ви можете презентувати матеріал і висновки, наприклад: а) презентація Power Point; б) коротка доповідь; в) сценічна гра; г) текст (стаття, оповідання, вірш, лист, щоденник ...); д) колаж; е) плакат; є) фільм; ж) пісня; з) Ваші ідеї.
- З питаннями, ідеями та за допомогою у пошуку матеріалу або для реалізації презентації звертайтеся до вчителів, волонтерів або координаторів літньої школи.

Практика свідчить, що це завдання, яке на початку сприймається більшістю слухачів як додаткова робота, вкінці дає найкращі результати й емоційне задоволення. Важливо, щоб кожен учасник зміг підібрати проект відповідно до свого рівня володіння українською мовою і зацікавлень.

Найчастіше у виборі теми проекту відображається сфера зацікавлень учасника (фізик обирає проект про спільні та відмінні риси наукових сфер у Німеччині й Україні; перекладач – літературний твір; таксист – розповідь про транспорт у Львові; дослідниця-філолог – свою інтерпретацію творчості М. Гоголя та ін.).

Активні творчі особистості виявляють невичерпну активність й енергію під час підготовки проектів і пропонують особливі форми їхнього подання – пісню, малюнки, фільми, інсценізації тощо.

Часто проект – це результат соціальних досліджень, наприклад, мрії української молоді, українські забобони.

Передусім – це суцільні відкриття студентів-іноземців у різних сферах життя, погляд збоку, переосмислення, порівняння й дотепні висновки, гумор, але найголовніший результат усіх проектів – поступ у володінні мовою.

Серед проектів, які запам'яталися протягом літніх шкіл, були такі:

- 1) написання листа-відповіді на поезію в прозі Лесі Українки „Твої листи пахнуть зів'ялими трояндами” (вищий рівень).
- 2) вишиванка в кольорах 13 прапорів учасників школи (початковий рівень).
- 3) презентація двох плакатів з інформацією, що учасник знав про Україну до приїзду у Львів і після завершення Літньої школи (середній рівень).
- 4) пісня на мелодію „Підманула, підвела”, але з власними словами (середній рівень).
- 5) соціологічне дослідження „10 причин любити Україну” (середній рівень)
- 6) інсценізація уривку твору Юрія Андруховича (середній рівень)
- 7) дослідження невербальної комунікації українців і німців (середній рівень)
- 8) переклад англійською мовою віршів В. Симоненка (вищий рівень)
- 9) соціологічне опитування „Українські забобони” (середній рівень)
- 10) Power Point презентація „Львів очима іноземців” (початковий рівень)

- 11) фільм-реклама Літньої школи (вищий рівень) та ін.
- 12) інсценізація обряду сватання в Україні
- 13) про що говорять вивіски у Львові.

Виконуючи проект, учасники Школи застосовують українську мову під час читання інформації, складання усних та письмових повідомлень, проведення інтерв'ю, соціологічного опитування, обговорення процесу виконання завдання. Відтак проект можна трактувати і як засіб контролю рівня мовленнєвих умінь та навичок. Використання лінгвокраїнознавчої інформації у навчальному процесі сприяє свідомому засвоєнню матеріалу, створенню позитивної мотивації, забезпечує підвищення пізнавальної активності учасників школи.

Крім того, робота над проектом сприяє ефективному активному (а не пасивному) засвоєнню мови, розвиває комунікабельність, творчий підхід кожного учасника. Застосування методу проектів розвиває також методичну компетенцію викладача (координатора школи), оскільки допомагає правильно реагувати на організацію процесу підготовки проекту, шукати шляхи толерантної кооперації зі студентом, сприяти в адаптації мовного матеріалу відповідно до рівня знань кожного учасника школи.

1. Байдурова Л. А., Шапошникова Т. В. Метод проектов при обучении учащихся двум иностранным языкам / Л. А. Байдурова, Т. В. Шапошникова // Иностран. яз. в шк. – 2002. – № 1. – С. 5–10.
2. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підручник для педагогів / Г. Ващенко. – Укр. Видав. Спілка, 1997. – 441 с.
3. Горошкіна О. М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю / О. М. Горошкіна. – Луганськ : Альма-матер, 2004. – 362 с.
4. Зимняя И. А., Сахарова Т. Е. Проектная методика обучения английскому языку / И. А. Зимняя, Т. Я. Сахарова // Иностран. яз. в шк. – 1991. – № 3. – С. 9–12.
5. Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы, изучающих иностранный язык : пособие для учителей / Н. Ф. Коряковцева. – М., 2002.
6. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 328 с.
7. Полат Е. С. Метод проектов на уроке иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 3–10.
8. Полат Е. С. Метод проектов на уроке иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 3. – С. 3–9.
9. Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь : более 2000 единиц / А. Н. Щукин. – М. : Астрель : АСТ : Хранитель, 2007. – 746 с.

THE PROJECT METHOD AS A MEANS FOR INTENSIFYING UKRAINIAN LANGUAGE LEARNING IN A NON-UKRAINIAN-SPEAKING CLASSROOM

Oleksandra Antoniv

The specifics of the project methodology as one of the active approaches to learning in secondary and post-secondary education is reviewed. The application of the project method at the “Ukrainian Language and Culture” international summer school is assessed; the positive aspects of the methodology application are highlighted.

Key words: project methodology, learning methods, active learning technologies, Ukrainian as a foreign language.

**МЕТОД ПРОЕКТОВ
КАК ОДИН ИЗ СПОСОБОВ АКТИВИЗАЦИИ
ИЗУЧЕНИЯ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА В ИНОЯЗЫЧНОЙ АУДИТОРИИ**

Александра Антонив

Рассмотрены особенности проектной методики как одной из активных технологий обучения языку. Проанализировано использование метода проектов при проведении Международной летней школы „Украинский язык и страноведение”, показаны положительные аспекты применения методики.

Ключевые слова: проектная методика, методы обучения, активные технологии обучения, украинский язык как иностранный.

Стаття надійшла до редколегії 1.03.2011

Прийнята до друку 2.04.2011